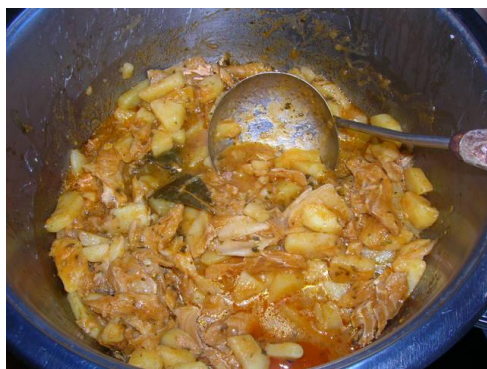

Badnjak

Badnjak je dan koji prethodi Božiću, a ime mu dolazi od riječi „bdjeti“, jer se na Badnjak bdiije pobožno čekajući Kristovo rođenje.

Svijeće su uobičajen božićni ukras, a u Hrvata posebno za ovu priliku napravljena je svijeća voštanica. Badnjak je bogat pučkim i božićnim običajima. Naime, na Badnjak nema klasičnog ručka, jer se posti do večeri, a tek onda se jede i to samo nemasnu hranu. Večera na Badnjak je posna, a izbor jela i pića brižno odabran. Glavno jelo je uglavnom bakalar, a ako nema bakalara, onda se jede bilo koja druga riba.

Izvori¹ koje smo pronašli o ovoj temi kazuju nam da se u nekim krajevima peku dva različito ukrašena kruha, od kojih se jedan jede na Badnjak, a jedan na Božić. Nadalje navode kako se u ostalim krajevima peče samo jedan kruh koji treba biti na stolu od Badnjaka do Sveta tri kralja, a ovisno o krajevima ima zvučne nazive: *česnica*, *litanja*, *božić*, *krsnica*, *križnica* i dr.

¹ Hrvatski Informativni centar, <http://www.hic.hr/bozic-hrvata01.htm>, pristupljeno: studeni, 2011.

U južnim krajevima se prže uštipci ili fritule. Muškarci u kući imaju posebne zadatke: moraju iscijepati dovoljno drva za nadolazeće blagdane, nabaviti sve namirnice te obilno nahraniti blago kako bi i ono osjetilo blagdansku radost. Bitno je pozavršavati sve poslove do večeri kako bi svečana večera mogla otpočeti. Evo odlomka koji zorno prikazuje tradicionalnu večeru na Badnju večer:

U prostoriji u kojoj se blaguje na određeni se način rasprostire slama. Ona slama koja se stavlja pod stolnjak služi za gatanje. Koja žena izvuče dulju slamku imat će dulju kudjelju. Prije nego se započne s večerom, domaćin unosi badnjak (panj) u kuću čestitajući ukućanima, a oni mu zajednički uzvraćaju čestitke. Sve ide po tradicionalno ustaljenom ritualu, koji je karakterističan za svaku pojedinu sredinu, a često i za pojedinu obitelj. Večeru je valjalo završiti u predviđenom vremenu . Poslije večere, neko vrijeme se sjedi i priča za stolom, a potom se mlađa čeljad obično zaputi prema crkvi na polnoćku, a stariji odlaze na počinak.²

---

² isto

Bdijenje ima specifičnu draž. Ono podrazumijeva unošenje drva „badnjaka“ koje gori na ognjištu tu noć i kasnije, zatim unošenje jedne ili triju božićnih svijeća. Evo kako autori ovoga teksta opisuju Bdijenje:

Bdijenje počinje uvečer, kad se obitelj okuplja oko stola, još uvijek s posnim jelima, i unošenjem badnjaka i slame kad- barem u nekim hrvatskim krajevima- domaćin pozdravlja ukućane pozdravom koji naviješta skori Božić „Faljen Isus! Na dobro vam došla badnja večer“! Na taj pozdrav slijedi odgovor: „I s tobom zajedno!“ Negdje su pozdravi drukčiji ovisno o kraju. Uz donošenje panja badnjaka običaj je unositi i slamu; negdje tu slamu ne prostiru samo po tlu već je stavljaju i na stol pod stolnjak, a zatim slijedi večera s osobito biranim jelima.³

Badnjak u gradu, zadržao je tek mali dio spomenutih pučkih običaja, ali ono što je ostalo isto jest: božićno drveće, kućne jaslice, pjevanje božićnih pjesama i posebno pripremljena večera. Najvažniji možda od svega jest osjećaj da je obitelj zajedno, da se učvršćuje u svojoj vjeri i da kao takva čini stup zdravoga društva.

Rina Cindrić, 6.b

---

³ isto